

पुरातन काळात रमले हजारो विद्यार्थी!

■ मुंबई विद्यापीठात 'पुरातत्त्व प्रदर्शन' ■ उत्खननाचे प्रात्यक्षिक ठरले आकर्षण

६६

मागील वर्षी एक दिवसाचे प्रदर्शन भरवण्यात आले होते. मात्र यंदा विद्यार्थ्यांच्या मागणीवरून प्रदर्शनाचा कालावधी दोन दिवसांचा करण्यात आला. त्याला चांगला प्रतिसाद मिळाला. युरोपातील दफनपद्धती, उत्खनन यांच्यासह विविध प्रकारच्या जीवाश्मांविषयी माहिती घेताना विद्यार्थ्यांची उत्सुकता दिसून आली. मोडीलिपीत आपले नाव लिहून घेण्यासाठीही विद्यार्थ्यांनी गर्दी केली होती.

- मुग्धा कर्णिक,

संचालिका, बहिःशाल विभाग, मुंबई विद्यापीठ

मुंबई विद्यापीठात आयोजित पुरातत्त्व प्रदर्शनात विद्यार्थ्यांनी उत्खननाचे धडे गिरवले. लाखो वर्षांपूर्वीच्या जीवाश्माचे विविध प्रकार विद्यार्थ्यांनी उत्सुकतेने समजून घेतले.

■ मुंबई (प्रतिनिधी)

इसवी सनापूर्वी आणि नंतरच्या शतकांमध्ये पूर्वजांनी निर्माण केलेली शिल्प, मूर्ती, प्रतिकृती, जीवाश्म, युरोपातील राजे-महाराजांचे थडगे व त्यातील दफन पद्धती, त्यांच्या प्रतिकृती कशा होत्या, हे समजून घ्यायची उत्सुकता प्रत्येकाला असते. मुंबईतील हजारो विद्यार्थ्यांनी यातील अनेक प्रतिकृतींचा प्रत्यक्ष अनुभव घेतला. निमित्त होते ते मुंबई विद्यापीठाच्या कलिना संकुलात भरलेल्या दोन दिवसांच्या 'पुरातत्त्व प्रदर्शनाचे'! अश्मायुधे, जीवाश्म आणि मातीची पुरातन भांडी कशी शोधायची आणि

त्यासाठी उत्खनन कसे करायचे, याचे प्रात्यक्षिकही असंख्य विद्यार्थ्यांनी केले.

मुंबई विद्यापीठाच्या बहिःशाल शिक्षण विभागासह ईंडिया स्टडी सेंटर व महाराष्ट्र राज्य पुरातत्त्व आणि वास्तुसंग्रहालय विभागाच्या वतीने विद्यापीठाच्या कलिना संकुलात भरलेल्या पुरातत्त्व प्रदर्शनाची मंगळवारी सुरुवात झाली. पहिल्या दिवशी या प्रदर्शनाला मुंबईतील तब्बल सात हजारंहून अधिक विद्यार्थ्यांनी उत्स्फूर्त प्रतिसाद दिला.

या प्रदर्शनात इसवी सनापूर्वी ते १८व्या शतकापर्यंतची अनेक नाणी, शिल्प, जीवाश्म, मातीची भांडी, पणे-

अहमदनगरपासून मध्य प्रदेश, राजस्थान आदी राज्यांत मिळणारे विविध प्रकारचे दगड, जीवाश्म, आदिवासी कलाशिल्प, मोडीलिपी आणि खास ओळख असलेल्या वारली पेंटिंग आणि राज्यातील स्वातंत्र्यापूर्वीचे व नंतरच्या काळातील गॅझेटिअर्सच्या सीडीचे स्टॉल या प्रदर्शनात लावण्यात होते. तर पर्शियन पिरॅमिड, रोमन किल्ले, रोमन थडगे, देशातील पहिल्या वैमानिक सरला थकराल यांचे १९३०मधील चित्र, गंगबाई हनगल, इजिप्तमधील म्युझियम, हजारो वर्षांपूर्वीची नाणी, आदिमानावाकडून वापरण्यात आलेली नाणी, हत्यारे आदी या प्रदर्शनाचे आकर्षण होते. पुरातत्त्व विभागाला देशभरात मिळालेल्या

दशवतारांच्या विविध शिल्पांसह ओरिसात सापडलेल्या बौद्धकालिन तारादेवीचे शिल, ब्राह्मी खरोष्ठी लिपीचे लेखन, विविध प्राचीन वस्तूंचे प्रदर्शन, चांद्रे परिसरातील हिरोस्टोनमधील विरगळ नावाचे दगडी शिल्प, मोगलकालिन तलवारी, कुन्हाडी आदी शस्त्रेही विद्यार्थ्यांना जवळून पाहता आली. या प्रदर्शनात विद्यार्थ्यांना उत्खनन कसे करायचे, यासाठीचे खास प्रात्यक्षिक घेण्यात आले. यात सुमारे ६००हून अधिक विद्यार्थ्यांनी दोन दिवसांत अलीकडच्या काळातील विविध प्रकारचे दगड, जीवाश्म व मातीच्या जुन्या वस्तू शोधल्या. यासाठी विद्यार्थ्यांना पुरातत्त्व विभागाकडून प्रोत्साहन देण्यात आले होते.